
زنان
و
مسجد

بسم الله الرحمن الرحیم

زن ، اسلام و مسجد

نویسنده:

حسن رهبری

ناشر چاپی:

روزنامه اطلاعات

ناشر دیجیتالی:

مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

فهرست

زن اسلام و مسجد

مشخصات کتاب

شماره کتابشناسی ملی : ایران ۷۴-۲۱۹۷۵ سرشناسه : رهبری حسن عنوان و نام پدیدآور : زن اسلام و مسجد/ رهبری حسن منشا مقاله : ، اطلاعات (۲۸ بهمن ۱۳۷۴): ص ۷. توصیفگر : زنان توصیفگر : مساجد توصیفگر : محمد(ص ، پیامبر اسلام

ضرورت حضور زنان در فعالیتهای اجتماعی

نهضت اسلامی ایران دست آوردهای بی شماری برای مردم و کشورمان داشت اگر ازدید فرامرزی بدان بنگریم آن چه بیشتر از همه به چشم می آید, همان رونق دوباره دینی که در جهان ناشناخته مانده بود و تا آن هنگام کسی از پیامهای آن چندان آگاهی نداشت .

دیگر این که مردم ما خود را شناختند و باور کردند, در حقیقت خود گم شده شان رایافتند .

در این میان زنان بیش از آن چه تصور می رفت هویت از دست رفته خویش را به دست آوردند .

آن هنگام که به زنان , به سان زنان بسیاری از کشورهای غربی به مثابه کالایی نگریسته می شد و ارزشی فراتر از آن حتی برای خود آنان نیز گمان نمی رفت که داشته باشد, تولدی نو بود .

آنان نیز دریافتند که باید بکوشند تا به جایگاه درست شان برسند, از این رو, هم صدا باپمردان و در کنارشان از کنج خانه ها به میدان آمدند و با خروش مردان و فرزندان خودزیر یک پرچم و شعار به دنبال گم شده خویش به راه افتادند .

هم آنان که بیش از مردان احساس زیان می کردند, نقش خود را پر رنگ تر کردند و گام های استوارتر بر داشتند .

ازآن بالاتر, پس از نهضتی که به کوشش همگی مردم درخت آن به

بار نشسته بود, آزمونی دیگر به نام جنگ به میان آمد .

آنان با نگاهی به پیشینه تاریخی مسلمانی خود به این نتیجه رسیدند که باید چونان ((ام عطیه)), ((شیبه)) مشهور به ام عماره , ((ام ایمن)) و دیگر زنان شیردل کمر همت ببندند و پا به پای مردان نبرد دفاعی هشت ساله کشور پشتیبان باشند .

پس همان کردند که زنان و جهادگران صدر اسلام نمودند .

زنان دریافتند که ضرر کرده اند و باید از کنج خانه وارد اجتماع شد و در تمام مجالس و مجامع علمی , سیاسی , فرهنگی , و دینی شرکت نمود .

پس هیچ گاه گام به عقب نگذاشتند و مردانه ایستادند و اسلام نیز برای اینان معنی قائل نشده و گاه نیز تاءکید کرده است , ولی آنچه مهم است این که اسلام در عین این که از این کار جلوگیری نکرده چارچوب هایی را نیز در نظر گرفته تا هم برای به بار نشستن اهداف اسلام بکوشند و هم حیثیت انسانی آنان دستخوش طمع دشمنان قرار نگیرد و پاکدامنی شان نیز حفظ شود,از این رو, زنان را تا جایی که حضورشان به فساد آلوده نشود از شرکت در اجتماع نهی نمی کند, بلکه در بعضی موارد شرکت آن ها را واجب می کند, مانند حج که بر مرد و زن به یک اندازه واجب است و حتی شوهر هم حق ممانعت از همسر خود ندارد .

از دیگر مواردی که اسلام بر هر مسلمانی واجب دانسته و تفاوتی قائل نشده تحصیل است .

و از آن می توان استفاده کرد که بر زن هم واحب است به همان اندازه

که بر مرد .

در این زمینه پیغمبر اکرم (ص) فرمود : ((طلب العلم فریضه علی کل مسلم)) . ((طلب علم و دانش بر هر مسلمانی اعم از مرد و زن واجب است)) . شرکت زنان در نماز جمعه واجب نیست , اما بعد از حضور واجب است ادامه دهند وترک آن جایز نیست ((۱)) .

و نیز زنان از تشییع جنازه منع نشده اند .

و در اخبار آمده است که , وقتی زینب دختر بزرگ رسول اکرم (ص) وفات کرد, زهرای مرضیه (س) و زنان مسلمان آمدند و بر وی نمازخواندند ((۲)) .

در جهاد ابتدایی , شرکت زنان , پیرمردان , بیماران و خرد سالان در جنگ لازم نیست ,ولی در جهاد دفاعی , اگر افراد به قدر کفایت به جبهه نروند, دفاع از هیچ کس ساقطنمی شود,, و دفاع بر زنان , پیرمردان , بیماران و خردسالان نیز واجب است ((۳)) .

رسول گرامی اسلام (ص) با قید قرعه زنان خود را با خود به سفر می برد .

بعضی ازاصحاب نیز چنین می کردند ((۴)) .

وسائل الشیعه روایات گوناگونی را در این زمینه گرد آورده و شرایط و چگونگی شرکت زنان را در مسائل اجتماعی بیان میکند و از همان مجموع این روایات صاحب وسائل به این نتیجه می رسد که : ((برای زنان رواست که در مجالس عزا, ادای حقوق مردم , یا تشییع جنازه بیرون روندو در این کارها شرکت کنند, همچنان که حضرت فاطمه (س) و زنان ائمه اطهار(ع) درآن ها شرکت می کرده اند)) . ((۵)) اسلام دینی است که دستورهای اجتماعی و دینی

اش میانه و معتدل است , و نه راه زیاده روی پیش گرفته و نه از حقیقت آن چشم پوشیده , از این رو, تلاش کرده تا احکام رابه مردم برساند به گونه ای که نه مردم به سختی طاقت فرسا گرفتار شوند و نه از به جانیاوردن آن ها خشنود بوده است .

پس خواسته تا میان ترسایان و کشیشان تارک دنیا ومشرکان دنیا طلب راه سومی را پیش پای مردم بگشاید که شاید به همین منظور قرآن پیروان دین خود را به ((امت وسط)) ((۶)) خوانده است .

چرا که از هرگونه افراط و تفریطی به دور است .

نه فقط مردان بلکه زنان را نیز نه فق ط خانه نشین کرده و نه همه قید و بندهارا از پای شان گسسته , که , با ویژگی هاو در چهارچوب هایی این اجازه را داده که با توجه به رعایت آن ها زنان می توانند هم گام با اجتماع و نیازهایش پا به میدان گذاشته و به عنوان پشتیبانی ناظر بر رویدادهای اجتماع به پیش برود .

این است که , اسلام و شریعت آوران آن از جاهایی که مناسب شناخته اند تا زنان نیز در آن نقش داشته باشند, مسجداست .

شرایط حضور زنان در مساجد

مقدمه

دیدیم که از سویی برای تشییع جنازه زینب زنان حاضر شدند و رسول خدا(ص) ازآنان منع نکرد و حضرت زهراء(س) نیز همین کار را کرد .

از دیگر سو زنان ائمه (ع) هم اجازه داشتند تا برای برپایی مراسم عبادی به مسجد بروند .

تمامی فقهای اسلام اتفاق نظر دارند که زنان می توانند درمساجد حضور پیدا کنند .

اینک باید دید آیا شرایطی هم

دارد و یا زنان می توانند در هر وقت و هر جا بخواهند به مسجد بروند ؟ بنابراین , ما در پی آن هستیم که پیرامون این موضوع نکاتی را یادآور شویم تاچگونگی آن را کمی روشن تر نماییم .

بی گمان , از آن جا که می دانیم زنان می توانند نقش بیشتری در پیشبرد اهداف اسلام ایفا نمایند, لازم می دانیم آن را تحت چند عنوان ارزیابی کرده و گوشزد نماییم .

و هم چنین برای این که مقام و شاءن زنان حفظ شود و در راه جلب خشنودی خدا رفتاری که موجب گناه یا لغزش دیگران می شود, مرتکب نگردند, به چند عنوان که در اخبار وروایات هم اشاره شده توجه می دهیم :

۱ از رفتن انفرادی بپرهیزند

زنان به این دلیل که ممکن است مورد طمع عده ای فرصت طلب قرار گیرند و یاموجب تحریک دیگران شوند بهتر است از رفت و آمد به تنهایی بپرهیزند, چون گام هایی که یک مسلمان به هنگام رفتن به مسجد بر می دارد نزد خداوند بسیار گرامی است و برای این که این ارزش را به ضد ارزش تبدیل نکنیم , زنان و دختران خصوصاسعی کنند با دوستان , خواهران , برادران , پدر و مادر یا با شوهران خود به مسجد رفت وآمد کنند تا ثوابی که برای این کار در نظر گرفته شده شامل حال آن ها شود .

و چون رفت وآمدی که منشاء فساد باشد نه این که ثوابی ندارد, که گناه نیز محسوب می شود, از این رو,برای این که به ارزش این کار پی ببریم و آن را از دست ندهیم , به رواتیی که

از امام صادق (ع) به دست ما رسیده توجه می کنیم که فرمود : ((من مشی الی المسجد لم یضع رجلا علی رطب و لایابس الا سبحت له الارض الی الارضین السابعه)) . ((۷)) ((کسـی که بسوی مسجد حرکت کند, گام بر تر و خشک نمی گذارد, مگر این که زمین تاطبقات هفتگانه اش تسبیح او می گویند)) . ((۸))

۲ رعایت پوشش اسلامی

لزوم پوشـیده شدن زن برابر مرد بیگانه از چیزهایی است که اسـلام توجه زیادی به آن دارد و در جای جای روایات و آیات به آن پرداخته شـده , مثلاـ قرآن کریم در این بـاره فرمـوده است : ((قـل للمـؤمنین یغضوا من ابصـارهم و یحفظوا فروجهم ذالک ازکی لهم ان اللّه خبیربما یصنعون و قل للمؤمنات یغضضن من ابصارهن و یحفظن فروجهن و لا یبدین زینته ٠ ن الا ما ظهر منها ولیضربن بخمرهن علی جیوبهن و لایبدین زینتهن الالبعولتهن . . . .

)) . ((۹)) ((ای رسول ! به مردان مؤمن بگو : که چشمان خویش فرو گیرند و شرم گاههای خود راپپوشانند .

این برایشان پاکیزه تر است .

و البته آنچه خدا انجام می دهید کاملا آگاه است .

وبه زنان مؤمنه بگو : چشـمها را از نگاه ناروا بپوشند و فروج و اندامشان را از عمل زشت محفوظ دارند و زینت و آرایش خود را جز آنچه قهرا ظاهر می شود بر بیگانه آشکارنسازند جز برای شوهران)) . آیه شریفه بیانگر این است که مسلمان , چه مرد و چه زن , باید از چشم چرانی و نظربازی اجتناب کند و شخصی پاکدامن و منزه باشد .

آیه نه فقط زنان را به

نحوه رفتارشان آشنا می کند, که مردان را نیز به وظایفی تنبه می دهد .

در خصوص زنان که اهتمام بیشترشده , به این دلیل است که در زنان زمینه فراهم تری برای خودنمایی وجود دارد .

پس زنان باید پوشش مناسبی داشته باشند و آرایش و زیور خود را آشکا نسازند و درصددتحریک و جلب توجه مردان برنیایند .

بنابراین , پوشش اسلامی برای زنان در همه حال یک امر واجب است و باید به دستور قرآن و امامان معصوم ((ع)) رفتار کنند .

اصولا زیبایی انسان ها به ویژه زنان برای خود آنان و یا شوهرانشان است و اگر در آمد و شدها به نمایش در آید موجب خشم خدامی شود و کارهایی هم که سبب جلب توجه نامحرم می گردد پسندیده نیست .

اگر نحوه راه رفتن و یا سخن گفتن توجه دیگران را جلب نماید, سبب می شود تا از فضیلت هایی که برای رفتن به مسجد برایشان است به گناه تبدیل شود .

و گاه ممکن است با بی توجهی به جای خشنودی خدا ناگواری او را برای خود ثبت کنیم .

خداوند خطاب به رسول خدا(ص) می فرماید : ((یا ایها النبی قل لازواجک و بناتک و نساء المؤمنین یدنین علیهن من جلابیبهن ذلک ادنی ان یعرفن فلایؤذین و کان اللّه غفورا رحیما)) . ((۱۰)) ((ای پیغمبر به همسران و دخترانت و به زنان مؤمنین بگو که جلباب های (روسری های)خویش را به خود نزدیک سازند .

این کار برای اینکه شناخته شوند و مورد اذیت قرارنگیرند نزدیکتر است و خدا آمرزنده و مهربان است)) . آنچه از این آیه شریفه

استفاده می شود این است که , زنان باید رفتارشان به گونه ای باشد که وقارشان حفظ شود .

زن مسلمان باید آن چنان در میان مردم رفت و آمد کند که علایم عفاف و سنگینی و پاکی از آن هویدا باشد و با این صفت شناخته شود .

۳ در بین راه خانه و مسجد توقف نکنند

از جمله شرایط رفت و آمد زنان به مسجد عدم توقف در بین راه مسجد و خانه است .

توقف های بی جا در کوچه ها و خیابان ها برای زنان و دختران زشت است .

ائمه معصوم ((ع)) توقف بیهوده در مسجد را مذموم شمرده اند تا چه رسد به این که در بین راه توقف بیهوده داشته باشند .

پیامبر گرامی اسلام ((ص)) خطاب به ابوذر می فرماید : ((یا اباذر ! کل جلوس فی المسجد لغو الا ثلاثه : قرائه مصل او ذاکر اللّه تعالی اومسائل من علم)) . ((۱۱)) ((هر جلوسی در مسجد لغو و بیهوده است مگر این که برای سه کار باشد : خواندن قرآن ,ذکر خدا و کسب دانش .

)) بنابراین , توقف بیهوده در مسجد و خارج از مسجد از دیدگاه روایات اهل بیت ( )(ع)مذموم شمرده شده است .

در صحیح بخاری از عایشه نقل شده است : ((ان رسول اللّه (ص) کان یصلی الصبح بغلس فینصرفن نساء المؤمنین لایعرفن من الغلس او لایعرف بعضهن بعضاو)) . ((۱۲)) در حدیث دیگر از عایشه آورده است : ((ان کان رسول اللّه (ص) لیصلی الصبح فینصرف النساء متلفعات بمروطهن مایعرفن من الغلس)) . ((۱۳)) هم چنین در کتاب ((لؤلؤ و مرجان)) به نقل

از عـایشه آمـده است : ((کن نسـاء المؤمنـات یشـهد مع رسول اللّه صـلاه الفجر متلفعات بمروطهن , ثم ینقلبن الی بیوتهن حین یقضین الصلاه لایعرفهن اءحد من الغلس)) . ((۱۴))

۴ استفاده نکردن از بوی خوش و آرایش

یکی از آداب مسجد, زینت کردن به هنگام مسجد رفتن است .

قرآن کریم در سوره اعراف می فرمایـد : ((یـا بنی آدم ! خـذوا زینتکم عنـد کل مسـجد)) . ((۱۵)) ((ای فرزنـدان آدم ! زینت خود را به هنگام رفتن به مسـجد به همراه داشـته باشید)) . در روایات وارد شده است که به هنگام رفتن به مسجد لباس های نو و زیبای خود راپپوشید .

در عروه آمده است : ((یستحب التطیب و لبس الثیاب الفاخر عند التوجه الی المسجد)) . ((۱۶)) ((مستحب است به هنگام رفتن به مسـجد از بوی خوش و لباسهای تازه استفاده کند)) . و هم چنین در احوالات امام حسن مجتبی ((ع)) آمده است : ((وقتی به نماز بر می خواست بهترین لباس های خود را می پوشید .

علت را پرسـیدند, آن حضـرت فرمودنـد : ((ان اللّه جمیـل یحب الجمـال فاتجمـل لربی و هـو یقول : ((خـذوا زینتکم عنـد کل مسجد .

))فاحب اءن اءلبس اءجود ثیابی)) . ((۱۷)) ((خدا زیباست و زیبایی را دوست دارد .

من برای خـدایم خود را آراسـته می کنم , چون او می گویـد : ((زینت خود را نزد هر نمازی به تن کنیـد)) و من دوست دارم که بهترین لباسم را بپوشم .

)) بنـابراین , اسـتفاده از لبـاس هـای تـازه , اسـتفاده از بـوی خـوش , زینت دادن سـر و صورت به هنگـام مسـجد رفتن یکی از مصادیق ((زینت))

در آیه شریفه است که امری مطلوب ونیکو شمرده شده است .

اما همین امر مستحب که این قدر تاءکید شده است در مورد زنان روا نیست .

چون آرایش زنان باید برای شوهران شان باشد و بیرون از خانه سبب تحریک بیگانگان می گردد و پرهیز از این کار از خواسته های در خور توجه دین اسلام است .

رسول خدا(صلی اللّه علیه وآله و سلم) در این باره می فرماید : ((اذا شهدت احدا کن المسجد فلا تمس طیبا)) . ((۱۸)) ((هنگامی که یکی از شما زنان قصد مسجد کرد نباید از بوی خوش استفاده نماید .

)) در نتیجه , این که گفته شد شایسته نیست زنان از بوی خوش استفاده کنند یا خود رابیارایند, بدین منظور است که بهانه ای باری وسوسه نامحرمان نگردد و گرنه اگر جایی فقط زنان باشند و یا مسجدی فقط برای زنان باشد و راه آمد و شدشان ویژه زنان در نظرگرفته شده باشد, معلوم نیست کسی آن را ناروا بداند و یا در خانه هم زنی که تنها برای خرسندی شوهر خود را آرایش می کند نه فقط گناه نیست که مستحب هم هست .

۵ عدم اختلاط زن و مرد در مسجد

حضور زنان در مسجد از دیدگاه اسلام ثواب بسیار دارد, ولی هیچ گاه اهداف بلندتر وارجمندتر خود یعنی حفظ شخصیت زنان نادیده نمی گیرد و اجازه نمی دهد حتی درمسجد هم زن و مرد با هم باشند, مبادا که روزی بستر آلودگی های اخلاقی فراهم آید .

در تاریخ آمده : پیغمبر اکرم (صلی اللّه علیه و آله وسلم) دستور داد که در آمد و شد زنان رااز مردان جدا سازند

.

روزی اشاره به یکی از درها کرد و فرمودند : ((لو ترکنا هذا الباب للنساء . . .)) . ((۱۹)) ((خوب است این در را به بانوان اختصاص دهیم)) . در کتاب ((کافی)) آمده است : ((پیغمبر اکرم (ص) دستور داد که شب هنگام که نماز تمام می شود مردها بعد از زن هاخارج شوند)) . ((۲۰)) و نیز درباره خروج مردان و زنان از مسجد و رفت و آمد در کوچه ها فرموده است : ((مردان از وسط و زنان از کنار کوچه یا خیابان بروند)) . ((۲۱)) در سنن ابی داود آمده است : ((روزی رسول خدا((ص)) دربیرون مسجد بود .

دید مردان و زنان با هم از مسجدبیرون آمدند .

رو به زن ها کرد و فرمود : بهتر است صبر کنید مردان بروند و بعدشما)) . ((۲۲)) به همین دلایل فقها فتوا به کراهت اختلاط زنان و مردان داده اند .

مرحوم آیه اللّه سید محمد کاظم طباطبائی یزدی (قدس سره) در ((عروه الوثقی)) فصل اول مسئله ۴۹ می گوید : ((یکره اختلاط الرجال بالنساء الا للعائز)) . ((۲۳)) ((مختلط شدن مردان و زنان مکروه است مگر در مورد پیرزنان)) .

۶ پرهیز از سخنان بلند و بیهوده

یکی از نکاتی که زنان باید در مسجد و خارج آن رعایت کنند, پرهیز از سخنان بیهوده و صدای بلند است .

خداوند خطاب به زنان رسول خدا((ص)) می فرماید : ((فلا تخضعن بالقول فیطمع الذی فی قلبه مرض و قلن قولامعروفا)) . ((۲۴)) ((ای همسران پیامبر ! به گونه ای هوس انگیز سخن نگویید که بیماردلان در شما طمع کنند

و سخن شایسته بگویید)) . خداوند در این آیه دستور به وقار و عفاف در کیفیت سخن گفتن را برای زنان بیان می کند گرچه این کاری است که به ظاهر بسیار ساده به چشم می آید, ولی در واقع می تواند سرچشمه لغزش های فراوانی شود و در هر صورت باید زنان مواظب رفتارشان باشند .

رسول خدا((ص)) درباره پرهیز از بلند کردن صدا در مسجدفرموده اند : ((اذا فعلت امتی خمس عشره خصله حل بها البلاء قیل : یا رسول اللّه ما هن ؟ قال : ((اذاارتفعت الاصوات فی المساجد)) . ((۲۵)) ((هنگامی که پانزده خصلت در میان امت من رایج شود بلا بر آنان نازل خواهد شد .

ازجمله آن ها این است که صداها را درمسجد بلند کنند .

)) . پیامبر گرامی اسلام ((ص)) ضمن وصایای خود به ابوذر فرموده اند : ((یا اباذر ! الکلمه الطیبه صدقه و کل خطوه تخطوها الی الصلوه صدقه .

یا اباذر ! من اجاب داعی اللّه و احسن عماره مساجد اللّه کان ثوابه من اللّه الجنه .

فقلت کیف یعمرمساجد اللّه ؟ قال : لاـترفع الاصوات فیها و لایخاض فیها بالباطل و لایشتری فیها ولایباع و اترک اللغو مادمت فیها .

فان لم تفعل فلا تلومن یوم القیامه الا نفسک)) . ((۲۶)) ((ای ابوذر ! سخن نیکو نوعی ((صدقه)) است و هر قدمی که برای رفتن به نماز برمی داری صدقه است .

ای ابوذر ! کسی که دعوت الهی را بپذیرد و مساجد خدا را نیکو وآباد نگه دارد, ثواب و پاداش او از جانب خدا بهشت است .

ابوذر عرض کرد

: ای رسول خـدا ! چگونه بایستی مسـجد را آباد نمود ؟ رسول خـدا(ص) فرمودند : آباد کردن مسـجد به این است که صداها در آن بلند نشود, در آن گفت و گوهای باطل و بیهوده نشود .

از خریدو فروش در آن خود داری شود و تا وقتی که در مسـجد هستی از سـخنان بیهوده بپرهیز واگر این امر را رعایت نکردی در روز قیامت کسـی جز خودت را مورد ملامت و سرزنش قرار مده)) . وقتی که شاءن مسجد تا این اندازه بلند است و رسول خـدا (صـل اللّه علیه وآله وسـلم)مردم را از گفتن حرف هـای بیهوده و غیر عبـادت بـاز می دارد بر مسـلمانان است که حرمت مسجد را نگه دارند و حتی از پرداختن به امور دنیا بپرهیزند .

به ویژه زنان که نباید صدای آنان را نامحرم بشنود .

در حقیقت با بلند کردن صدای خود به دو صورت به گناه می افتند .

نخست این که , حرف زدن مذموم خدا است و دیگر این که صدای شان به گوش بیگانه می رسد .

حضرت علی () طی حدیثی در این باره فرمود : ((یاءتی فی اخر الزمان قوم یاءتون المساجد فیقعدون حلقا ذکرهم الدنیا و حب الدنیا .

لاتجـالسوهم فلیس للّه فیهم حـاجه)) . ((۲۷)) ((در آخر زمان مردمی می آینـد که در مساجـدحضور پیـدا می کنند و تشـکیل جلسه می دهنـد اما از دنیا و دوستی آن سـخن می گوینـد,شـما با چنین افرادی همنشـینی نکنیـد (چون) خداوند کاری به آنها ندارد)) . روزی فرا می رسد که مردم به مسجد می آیند و گردهم می نشینند و

یگانه هم شان دنیا است و سخن گفتن در آن خصوص .

با اینان ننشینید که خداوند آنان را آزاد گذاشته است .

آثار حضور زنان در مساجد

مقدمه

با توجه به آن چه تا کنون در خصوص مقام مسجد و شرایط حضور زنان گفته شد,اندکی از وظایف زنان بود .

چه این که , در این اندك گفتار مجال بحث گسترده در این زمنیه نیست , ولی به همین کوتاه سخن باید بسنده کرد .

اینك باید دید حضور در مساجدچه آثاری ممکن است برای مسلمانان به ویژه زنان داشته باشد .

حضور زنان در مسجد آثار فراوانی را به دنبال دارد .

چون مساجد خانه های خدادرروی زمین ((۲۸)) , مرکز وحی و انوار الهی ((۲۹)) , بازاری از بازارهای آخرت ((۳۰)) , ومنبع فیوضات معنوی , اجتماعی , سیاسی , اخلاقی , تربیتی و عبادی است که زنان باشرایطی که در بخش قبلی گفته شد می توانند از همه این نتایج و آثار برخوردار شوند .

احادیث می گویند مسجدها خانه خدا در روی زمین اند .

جایی که خدا حضور بیشتر داردو توجه ویژه به مهمان خویش خواهد کرد, آن جایی که آیه آیه وحی و سخنان خدا در آن فرو فرستاده شد و درخشش نور خدا بر حول محور آن تابیدن می گیرد .

پس قداست آن باهیچ یك از جاهای زمین قابل مقایسه نیست .

و هم چنین آن را به بازار تعبیر کرده , و بی شك بازار جایی است که یك طرف خریدار و طرف دیگر فروشنده با یك دیگر به گفت و گو می پردازند و بازاری که خدا گرداننده آن است جز بهشت دادوستد نمی شود, ازاین رو, جا دارد به

چند اثر مهم از حضور زنان در مساجد اشاره ای داشته باشیم :

الف) آثار عبادی حضور زنان در مساجد

((مسجد اسم مکان به معنای محل سجده و عبادت است .

بنابراین , مساجد مکانی برای عبادت و پرستش الهی شمرده شده اند .

خداوند در قرآن کریم یکی از اهداف اساسی برپایی مساجد را عبادت و پرستش خداوند دانسته و فرموده است : ((فی بیوت اذن اللّه ان ترفع و یذکر فیها اسمه یسبح له فیها بالغدو والاصال)) . ((۳۱)) (((این چراغ پر فروغ) در خانه هایی قرار دارد که خداوند اذن فرموده است که رفعت یابد .

خانه هایی که نام خدا در آنها برده شود و صبح و شام در آنها تسبیح اومی گویند)) . و هم چنین در سوره جن می فرماید : ((اءن المساجد للّه فلا تدعوا مع اللّه اءحدا)) . ((۳۲)) ((مساجد از آن خدا است پس هیچ کس را با خدا نخوانید .

)) مرحوم طبرسی برای کلمه ((مساجد)) چند معنا ذکر نموده اند .

یکی از آن معانی این است که بگوییم : مراد از ((مساجد)) در آیه شریفه تمام مکان هایی است که در آن جا برای خداوند عبادت و پرستش می شود ((۳۳)) .

در سوره اعراف آمده است : ((و اقیموا و جوهکم عند کل مسجد و ادعوه مخلصین له الدین کما بداءکم تعودون)) . ((۳۴)) ((توجه خود را هنگام عبادت در هر مسجدی به سوی او کنید و دین خود را برای اوخالص کنید همچنانکه در آغاز شما را آفرید بار دیگر در رستاخیز بازمی گردید)) . بنابراین , در قرآن کریم هر جا که از مسجد نامی برده شده جنبه عبادی

آن مد نظرقرار گرفته است .

در روایات نیز به جنبه های عبادی آن توجه بیشتر شـده , و این نشان دهنده آن است که ائمه اطهار((ع)) بر جنبه های عبادی مسجد تاءکید فراوانی داشتند .

رسول خدا(ص) در این باره می فرماید : ((کل جلوس فی المسجد لغو الا ثلاثه : قرائه مصل , او ذکر اللّه , او سائل عن علم)) . ((۳۵)) ((هر گونه نشستنی در مسـجد بیهوده است , مگر این که برای سه کار باشـد : خوانـدن قرآن , خـدا را یاد کردن و یا دانش انـدوختن)) . رسول خـدا(ص) در جـای دیگر فرمودنـد : ((انما نصـبت المساجـد للقرآن)) . ((۳۶)) ((مساجـد را برای قرآن خواندن ساخته اند)) . با توجه به این روایات و آیات شـریفهن یکی از آثار حضور و شرکت زنان در مساجدن استفاده و بهره وری از اعمال عبادی در این مکان مقدس است .

اگر زنان ما با رعایت شـرایط ششـگان در این مکانهای الهی وارد شونـد می تواننـد از اجر و پاداش عبادت کنندگان واقعی در مساجد برخوردار شوند .

بنابراین , آیا بهتر نیست که زنان ما با رعایت شرایط ویژه در این جایگان مقدس واردشوند ؟

ب) آثار علمی حضور زنان در مساجد

وقتی زنان در مسـجد گرد هم می آینـد, بهترین زمانی است که می توانند از مسائل دینی و قرآن بهره مند شوند, چون یکی از اهـداف بنـای مسـجد برگزاری جلسات علمی وبیان احکام و مسائل اسـلامی است همان طور که در زمان رسول خـدا ((ص)) مرسوم بوده است .

رسول خدا((ص)) در بخشی از روایتی که بخش گذشته بدان

اشاره کردیم به ابوذر فرمود : ((مسجد محل پاسخ و پرسش در خصوص مسائل علمی است و فقط دراین صورت است که می توان در آن نشست)) . ائمه اطهار((ص)) در سخنان متعددی مساجد را پایگاه علم و دانش معرفی کرده اند .

حضرت علی (ع) در یکی از سخنان خود بهره برداری از علم و دانش را یکی ازنتایج و آثار رفتن به مسجد ذکر می کند و می فرمایند : ((من اختلف الی المسجد اءصاب احدی الثمان : اخامستفادا فی اللّه , او علما مستطرفا,او آیه محکمه , او یسمع کلمه تدل علی هدی , او رحمه منتظره , او کلمه ترده عن ردی , اویترک ذنبا خشیه او حیاء)) . ((۳۷)) ((کسی که به مسجد برود یکی از منافع هشتگانه نصیبش خواهد شد : برادران ارزشمندی پیدا می کند, با علم و دانش روز آشنا می شود, عقاید خود را بر دلیل و برهان استوار می سازد, سخنانی که موجب هدایتش شود می شنود, رحمت الهی شامل حالش می گردد, از پندهایی که او را از گناه باز می دارد بهره مند می شود, به خاطر حیا و آبروی خویش یا ترس از خدا ترک گناه می نماید)) . حضرت علی ((ع)) با این بیان گویا و رسای خود می فهماند که مسجد یکی ازمراکزی باید باشد که مسائل اسلامی و دینی و موعظه حسنه در آن واقع شود تا هر کسی به این خانه مقدس رفت و آمد می کند علاوه بر بهره عبادی از مسائل دینی و اسلایم نیزبهره مند می شود .

به

این ترتیب , بیش از آن چه تا کنون ما در آن مورد به گفت وگو پرداختیم , برای رفتن به مسجد باید ارزش قائل شد و دامنه فواید آن را گسترده تر دانست .

امروزه که درهای مسجدها بر روی همگان گشوده است و به مناسبت های گوناگون در آنها سخنرانی هاصورت می پذیرد و علوم اسلامی تبلیغ می شود و از رویدادهای متفاوت علمی و تاریخ پرده برداشته می شود و کانون های گرمی تشکیل می شود, زنان می توانند با حضور خودبهره های فراوانی ببرند که هم پاداش تحصیل علم بر آن مترتب شود و هم ثواب حضوردر مسجد .

اهمیت رفتن به مسجد برای فراگیری علم و دانش به اندازه ای است که بعضی از فقهارفتن زنان را به مسجد جهت فراگیری مسائل اسلامی واجب دانسته اند وگفته اند : ((اگر راهی برای یادگیرفتن مسائل اسلامی جز از طریق رفتن به مسجد وجود نداردواجب است (زنان) به مسجد بروند)) . ((۳۸))

ج) آثار سیاسی حضور زنان در مسجد

بی تردید اکنون یکی از مراکز سیای مهم در جامعه اسلامی مسجد است .

مساجدعلاوه بر جنبه های دینی و فرهنگی به عنوان یک سنگر و نهاد سیاسی در جامعه اسلامی مطرح است .

از طرف دیگر, حضور زنان در مساجد می تواند یکی از جلوه های سیاسی این قشر عظیم در جامعه باشد .

رونق گرفتن مسجدها که نیمی از آن به دست زنان صورت می گیرد, چیزی نیست که بتوان به آسانی در مورد آن سخن گفت , چرا که بازتابی که این امر در میان مجامع جهان وبیرون مرزی دارد بسیار فراتر و در خور توجه می باشد .

به این خاطر

اسلام همانگونه که به زنان دستور عفاف و حجاب می دهد, به آنان دستور شرکت در مجامع عمومی را نیزصادر کرده است .

حضور زنان در مساجد, بیانگر حضور فعال آنان در جامعه اسلامی و مجامع دینی ومذهبی است .

زنان با حضور خود در مساجد, وحدت و همبستگی در سطح اجتماع را به ارمغان می آورند .

چون همه روزه قشرهای مختلفی از زنان اعم از پیر و جوان , ثروتمند و فقیر ودارای دیدگاه های مختلف در صف های طویل نماز جماعت حضور می یابند و به یک سو و بر خدای یگانه ابراز کوچکی و پرستش می کنند .

ائمه اطهار((ع)) کسانی را که بعد از شنیدن اذان بدون عذر از مسجد خارج می شوند ((منافق)) خوانده اند .

رسول گرامی اسلام ((ص)) جهت حفظ انسجام وهمبستگی و اجتناب از هرگونه تفرقه و پراکندگی فرمود : ((من سمع النداء فی المسجد فخرج من غیر علة فهو منافق الا ان یرید الرجوع الیه)) . ((۳۹)) ((کسی که در مسجد صدای اذان را بشنود و بدون علت از مسجد خارج شود منافق است جز این که قصد برگشت به مسجد را داشته باشد)) .

از صدر اسلام تا کنون مسجد به عنوان کانون طرح مسائل سیاسی مطرح بوه است .

واگر زنان در این جاها حضور نیابند, از آگاهی از مسائل مهم سیاسی کشور و جهان اسلام بی بهره می شوند .

د) آثار معنوی حضور زنان در مساجد

مسجد جایی است که خداوند عنایت بیشتری دارد ومسلما دست بندگان به آستانش آسانتر خواهد رسید و رابطه می تواند تنگ تر باشد .

از این رو, رفتن به خانه ای که

میزبان آفریدگار همه گیتی است و آن را مهمان خانه ای برای دوستدارانش کرده , از اهمیت خاصی برخوردار است و نشستن در آن به خصوص که با یاد خدا و امید به خشنودی اوباشد, و هیچ گاه شخص بی نصیب نخواهد ماند .

پس این اختصاص به گروه خاصی نداردو محدود به شرایطی نشده که دست عده ای از آن کوتاه گردد .

همان گونه که رسول خدا(ص) فرمود : ((من کان القرآن حدیثه والمسجد بیته نبی اللّه تعالی له بیتافی الجنه)) . ((۴۰)) ((کسی که کلام و ذکرش قرائت قرآن باشد و مسجد خانه اش , خداوند متعال خانه ای در بهشت برایش مهیا سازد)) . آن که در مسجد ماءوی می کند و با خدا به راز و نیاز می پردازد وشیرین ترین گفتارش راکلام او می داند, لابد اجری دارد و سزاوار بزرگداشت که بنا بر حدیث فوق خداوند دربهشت برایش خانه ای در نظر می گیرد و این بهترین پاداشی است که یک بنده می تواندتوقع داشته باشد .

و نیز اصولا کسی که اراده مسجد می کند و گام برمی دارد یک نورانیت در او پدیدمی آید که ما با دیدگان عادی قادر به درک آن نیستیم .

و اگر فرض کنیم کسی که کار خیری انجام می دهد و یا دستگیری از درمانده ای می کند, یک حالت شادابی و رضایت وجدان به او دست می دهد به همان اندازه که یک گناه کار با گناه خود احساس افسردگی ونگرانی در او پدید می آید این فقط در درون خود شخص ایجاد می شود و قابل توصیف نیست ,

ولی این حالت و بازتاب و یا تاءثیرش بر جهان اطراف ما را کسانی مانند امامان معصوم (ع) به خوبی حس می کنند, همان گونه که امام صادق (ع) فرمود : ((آن که به سوی مسجد برود و گام هایی که بر می دارد آن اندازه مبارک است که زمین و هفت زمین بر او تسبیح می کنند)) . ((۴۱)) شاید کسی گمان کند فقط مسجد نیست که چنین ارزشی دارد و در خانه هم کلام نورانی خدا سبب نورانیت و کسب فیض می شود .

بلی ممکن است , ولی همان اندازه که شخص در خانه صرف عبادت می کند اگر در مسجد انجام شود تاءثیر آن چندین برابرخواهد بود .

وقتی که جمعی کنار هم و به یک صدا پروردگار عالم را صدا می زنند پاسخ زودتر و توجه خدا را بیشتر جلب می کند .

و اگر این حکایت که آورده اند توجه کنیم مطلب روشن تر می شود .

شیخ الرئیس ابوعلی سینا برای ابوسعیدابوالخیر نوشت که : چه لزومی دارد مردم همه در مسجد اجتماع کنند با این که , خداوند از رگ گردن به انسان نزدیک تر است , ((۴۲)) هرجا که باشی اگر رابطه ات با خدا برقرار سازی نتیجه خواهی گرفت .

ابوسعید در پاسخ نوشت : اگر چند چراغ در یک جا روشن باشد اگر یکی از آن هاخاموش شده چراغ های دیگر روشن است .

ولی اگر همان چراغ ها هر کدام در اطاق دربسته ای باشد اگر یکی از چراغ ها خاموش شود آن اطاق تاریک می گردد .

انسان ها نیزاین گونه اند .

بعضی گنه کار هستند اگر

تنها باشند شاید موفق به فیوضات و برکات نور الهی نشوند ولی اگر در اجتماع باشند شاید خداوند به برکت وجود بعضی دیگر افراد اجتماع آنان را نیز مشمول فیوضات و برکاتش قرار دهد ((۴۳)) .

ه) آثار حضورزنان درمساجدامروزه ملاک شناسایی هر جامعه ای فرهنگ آن است

و برای این که بگویند ملتی فرهنگی است به مقیاس شناخت و دانش و پیشینه فرهنگی آن رجوع می کنند .

درفرهنگ ما مسلمانان نیز همواره چنین بود که تاءثیر گذارترین اندیشه ها پرورده و به جهان عرضه می شد و دانش مندترین دانش مندان از ممالک اسلامی برخاسته اند .

و قریب به اتفاق اینان نقطه آغازشان را مسجد قرار داده اند و از همین جا پرورده شدند و بالیدند وسرآمد شدند .

از آن روز که پیامبر اسلام پیک هایی به کشورهای همسایه فرستاد و ماءمورآموزش قرآن و احکام کرد, مسجد رونق گرفت و نخستین پایگاه دانش و دیانت شد .

هرکس خواستار دانش بود باید ابتدا اهل مسجد باشد و دوستدار خانه خدا تا بتواند از انوارآن مکان مقدس بهره برگیرد .

در آن محل هم جهان بینی اسلام گفته می شد و هم رزم تن به تن هم درس دیانت می دادند هم رسم سیاست , هم آموزش بندگی داده می شد وهم خداباوری .

این معنا با یک نگاه گذرا به روزگاران کهن مسلمانان به خوبی قابل درک است .

رسول خدا (ص) سیزده سال از رسالت خود را در مکه و ده سال دیگر در مدینه در کانون مسجد مردم را گردآورد .

آن حضرت رسم خداشناسی و آیین جهان داری و پرستش پروردگار یگانه را در مسجد به مردم آموخت و آن محل را در راءس همه کارهای خودقرار

داد .

به طوری که با وارد شدن به هر منطقه جدیدی نخست جایی برای ساختمان مسجد می جست .

این کار ارزش مند درس شد برای همه مسلمانان .

دوازده فرزند بزرگوارشان ایشان همگی در خانه خدا و مسجد به آن عظمت رسیدند و تاریخ را متحول ساختند .

آنان دوستدار مسجد و بزرگ دارنده آن بودند .

همان گونه که در بخش پیش گفتیم علی (ع)هشت امتیاز برای آن برشمرده که نصیب بندگان پرهیزگار و دوستدار مسجد می شود : ((برادری (دوستی) که از او در راه خدا استفاده می کند, با علم و دانش نو و تازه آشنامی شود, عقاید خود را با دلیل و برهان , محکم و استوار می سازد, کلمات و سخنانی که مایه هدایت او شود می شنود, رحمت الهی که آن را انتظار می کشد شامل حالش می شود, سخنی که او را از گمراهی و گناه و فساد باز دارد می شنود, بخاطر ترس الهی ترک گناه می کند, بخاطر حیاء و آبروی خویش مرتکب عمل خلافی نمی شود)) . ((۴۴)) پس زنان که در اجتماع مثل مردان نمی توانند در همه اجتماعات شرکت کنند و یا بسترمناسبی نمی بینند, مسجد بهترین مکان برای کسب دانش اجتماعی , سیاسی , عبادی واخلاقی است .

بنابرآن چه از روایات به دست می آید و شرایطی که اسلام برای آنان در نظر گرفته رفتن به مسجد و رونق بخشیدن به آن در رشد وبالندگی زنان بسیار مؤثر است و کسی هم تا کنون زنان را از رفتن به این گونه مکان ها بازنداشته است .

و برای تاءیید گفتارمان به سخنانی از حضرت

امام خمینی (ره) می پردازیم که ایشان در وصیت نامه الهی سیاسی آورده اند : ((ما مفتخریم که بانوان و زنان پیر و جوان , خرد و کلان در صحنه های فرهنگی واقتصادی و نظامی حاضر و همدوش مردان یا بهتر از آنان در راه تعالی اسلام و مقاصدقرآن کریم فعالیت دارند)) .

و) آثار اخلاقی و تربیتی حضور زنان در مسجد

از آن جایی که زنان قسم بیشتر اوقات خود را صرف کارهای خانه و تربیت فرزندان شان می کنند و گاهی نیز مشکلات زندگی آنها را در تنگنا قرار می دهد نیاز دارندتا به گوشه ای بروند و با خود خلوت کنند و کمی آرامش بیابند .

در این راستا تجربه نشان داده که اگر شخصی به بزرگ تر از خود پناه ببرد و با او درد دل کند مؤثرتر است و مؤمنان هم یگانه کسی را که برای درد دل با او می شناسند, خدای متعال است .

جایی هم که مناسب تر و نزدیک تر به خدا است مسجد می باشد .

زنان برای پرورش فرزندان در دامن خود بیش از مردان به راز و نیاز احتیاج دارند, چرا که فرزندان کانونی نیاز دارند که هم آرام باشد و هم امین و هم پاک , که ا ین هم در گرو داشتن ایمانی محکم میسور است .

پس چه خوب است آن که قصد مسجد می کند, به این امید که آن جا خداوند نزدیک تر به بنده اش است و آسان تر به درد دل هایش توجه دارد, دل از همه چیز بکند و فقط به خشنودی حضرتش توجه نماید .

مسجد جایی است که با دعاها و راز و نیاز بنده

خدای بزرگ بسیار خرسند می شود و در روایت هم داریم که وقتی بنده ای از دل خدا را صدابزند بسیار خوشحال می شود و به فرشتگان می گوید : گوش کنید و ببینید این بنده ام چه قدر عاشقانه مرا صدا می کند .

وقتی جماعتی در یک زمان گرد هم می آیند و خدا رامی خوانند, میان آن ها هستند کسانی که دل شکسته پروردگارشان را می خوانند و به قول ابوسعیدابوالخیر به خاطر یک نفر یا چند نفر هم که شده نورانیت مسجدو مجلس بیشترمی شود و این همان چیزی است که بنده می خواهد و در پرتو این رضایت خدا بندگان گناه کار هم به فیض خواهند رسید, هر چند اندک باشد .

به ویژه این که گردهم آیی هابرای دعا هم باشد و غیر از نماز و نمازجمعه دعاهایی هم درکنارش خوانده شود و به امامان معصوم (ع) و پاک بندگان خدا متوسل شوند و میان خود و خدا آنان را واسطه سازند .

چه خوب است نمازگزاران با استفاده از بوی خوش و لباس های پاکیزه به میهمانی خدا برند .

امام صادق (ع) می فرماید : پدرم امام باقر (ع) همیشه حاجت های خود راهنگام ظهر از خداوند درخواست می نمود .

پدرم هرگاه حاجتی و درخواستی داشت بعداز صدقه دادن و استفاده از بوی خوش به طرف مسجد می رفت و حاجت خود را درآن جا از خداوند می طلبید .

((۴۵)) همان طور که گفتیم مسجد یک قدم نزدیک تر به خدا است و امامان هم به این معتقدبودند و زمانی را که زودتر به اجابت می رسید برمی

گزیدند .

در بعضی از روایات نیز آمده است که دعا به صورت جمعی و گروهی مقبول تر و پسندیده تر است .

شیخ حر عاملی در کتاب ارزش مند وسائل الشیعه بابی تحت عنوان ((باب استحباب الاجتماع فی الدعاء من اءربعه الی اءربعین)) آورده و روایاتی را در این زمینه مطرح نموده است .

از جمله از قول امام صادق (ع) آورده است که آن حضرت در این باره فرمود : ((ما اجتمع اءربعه رهط قسط علی اءمر واحد فدعوالله عزوجل الا تفرقوا عن اجابه)) . ((۴۶)) ((هیچ گاه چهار نفر با هم اجتماع نکرده اند که برای مطلبی به درگاه خدا دعا کنند جزاین که با اجابت آن دعا از هم جدا شده اند)) . امام صادق (ع) در حدیث دیگری فرمود : ((کان اءبی اذا حزنه اءمر جمع النساء والصبیان ثم دعا و اءمنوا)) . ((۴۷)) ((هرگاه پیش آمدی پدرم را غمناک می کرد زنان و کودکان را جمع می کرد, سپس دعامی نمود و آن ها آمین می گفتند)) . ماجرای ((مباهله)) که رسول خدا (ص) در برابر اهل نجران که آن حضرت را انکارمی کردند, می تواند نمونه ای از همین نوع باشد .

و پندی باشد برای مسلمانان , گرچه حضرت خود به تنهایی می توانست مردم نجران را نفرین کند و خدا هم به خواسته ایشان پاسخ مثبت دهد, ولی همه فرزندانش و علی (ع) را گردآورد و تا هم اهمیت قضیه وجدی بودن خود را وانمود کند و هم این که برای دیگران درسی باشد .

بنابراین , حضور زنان به همراه مردان

در دعاهـای پرفیض در خـانه خـدا مشـمول عنایت خاص و ویژه الهی قرار می گیرنـد و از نکات تربیتی و اخلاقی دعا بهره مند می شوند .

حضور زنان در مساجد در روزگار پیامبر

(ص) حضور زنان در مساجد برای انجام نماز جماعت در عصر رسول خدا (ص) ازمسلمات تاریخ است .

در بعضی از روایات حضور آنان به روشنی ذکر شده است .

امام صادق (ع) از پدرش امام باقر (ع) نقل می کند که آن حضرت فرمود : ((کان رسول اللّه (ص) یسمع صوت الصبی و هو یبکی و هو فی الصـلاه فیخفف الصـلاه اءن تعبر امه)) . ((۴۸)) ((رسول خـدا(ص) هنگام خواندن نماز جماعت صدای گریه طفلی را شنید که مادرش او را با خود به مسجد آورده بود .

آن حضـرت نماز را کوتاه کرد)) . و در روایات دیگر آمـده است : روزی رسول خـدا(ص) نماز صـبح را با کوتاه ترین سوره خواند .

اصحاب از اوپرسیدند ای رسول خدا(ص) ! چه اتفاقی افتاده که نماز را سریع تمام کردید .

آن حضـرت در پاسخ فرمود : ((انی سمعت صوت صبی فی صف النساء)) . ((۴۹)) ((من صدای طفلی را در صف زنان شنیدم)) . حضرت علی (ع) نیز در همین زمینه می فرماید : ((کن النساء یصلین مع النبی (ص) فکن یؤمرن اءن لا یرفعن رؤسهن قبل الرجال لضیق الازر)) . ((۵۰)) ((زنان (در عصر پیامبر (ص))نماز را با پیامبر(ص) به جای می آوردند .

به زنان دستور داده شده بود که چون لباس مردان کوتاه بود قبل از مردان سر از سجده برندارند)) . این که در

بعضـی از روایات وارد شـده خواندن نماز در خانه از نماز خواندن در مسـجدبرای زنان افضل است شاید به این خاطر باشد که چنانچه حضور زنان در مسجد موجب فساد و اشاعه فحشا شود چه بسا نماز خواندن آنان در خانه بهتر باشد .

اما اگر زنان باحفظ حجاب اسـلامی و رعایت پاکدامنی و به قصد اقامه نماز و دعا در مسجد حضورپیدا کنند بی شک بسیار با فضیلت است و مستحب .

در شاءن نزول آیه شـریفه ((یا ایهاالنبی قل لازواجک و بناتک و نساء المؤمنین یدنین علیهن من جلابیهن ذلک ادنی ان یعرفن فلا یؤذین و کان اللّه غفورا رحیما)) . ((۵۱)) آمده است : ((در عصـر رسول خدا (ص) زنان به منظور اقامه نماز به مسجد می رفتنـد و گروهی ازمنافقان اوایل شب که هوا تازه تاریک می شـد در کوچه ها و معابر مزاحم آنان می شدنـد وبعـد مدعی می شدنـد که مـا نمی دانستیم این زن کنیز است یا آزاد (چون برای کنیزان پوشانـدن سـر واجب نبود) ((۵۲)) لذا خداوند سبحان این آیه را نازل فرمود و به رسول خـدا(ص) دسـتور داد که به همسـران و دختران خود و زنان مؤمنین بگوید که بدون جلباب وروسری و پوشش کامل از خانه خارج نشوند .

پس از نزول این آیه , زنان انصار با لباس سیاه و بلند و با حجاب کامل در نماز جماعت حاضر می شدند .

((۵۳)) از مجموع روایـات و آیات اسـتفاده می شود که زن مسـلمان بایـد به گونه ای در میان مردم رفت وآمـد کنـد که نشانه عفاف و پاک دامنی آنان باشد و به این نام

شناخته شوند(ذالک ادنی ان یعرفن) تا بیمار دلان و منافقان در صدد تعرض و آزار آنان برنیایند .

(فلایؤذین)

حکم اجازه خواستن زنان جهت رفتن به مسجد

در بعضی از روایات آمده , وقتی زنان درخواست اجازه برای رفتن به مسجد کردندمنع شان نکنید .

در سنن ابی داود باب ((ما جاء فی خروج النساء الی المسجد)) تعدادی ازاین روایات ذکر شده است .

رسول خدا (ص) فرمود : ((لا تمنعوا اماءاللّه مساجداللّه)) . ((۵۴)) ((همسرانتان را از رفتن به مساجد خدا منع نکنید)) . و در حدیث دیگر نیز از آن حضرت آمده است : ((ائذنوا للنساء الی المساجد باللیل)) . ((۵۵)) ((هنگام شب به زنان برای رفتن به مساجد اذن دهید)) . در کتاب کنزالعمال نیز در باب حکم اذن زنان از رسول خدا (ص) آمده است : ((اذا استاءذنکم نساؤکم باللیل الی المسجد فاءذنوا لهن)) . ((۵۶)) ((شب هنگام که زنان تان برای رفتن به مسجد اجازه می خواهند, رخصت دهید)) . و نیز آن حضرت می فرمایند : ((اذا استاءذنکم الی الصلاه فلا تمنعوهن)) . ((۵۷)) وقتی که زنان شما برای رفتن به مسجد جهت اقامه نماز اجازه می خواهند, بازشان ندارید)) . در صحیح بخاری و صحیح مسلم نیز روایاتی از پیامبر گرامی به این تعبیر آمده است : ((اذا استاءذنت اءحدکم امراءته الی المسجد فلا یمنعها)) . ((۵۸)) ((هرگاه همسر یکی از شما برای رفتن به مسجد اذن خواست مانع نشوید)) . نیز آن حضرت می فرمایند : ((لا تمنعوا النساء حظوظهن من المساجد اذا استاءذنوکم)) . ((۵۹)) ((باز ندارید زنان را از فیض مسجد, آن هنگام که از

شما اجازه خواهند)) . پس نتیجه می گیریم که , نباید زنان را از فضایل و آثار معنوی مسجد محروم کرد .

چنان چه زنان بتوانند حجاب اسلامی و شئون زن مسلمان و پاک دامنی را رعایت کنند,افضل بودن نماز در مسجد برای زنان هم چون مردان است و جای هیچ گونه تردیدی نیست .

دلایل حکم و فضیلت نماز برای زنان در خانه

تا این جا ما روایات , احادیث و آیات و گاه نیز دیدگاه های برخی بزرگان اسلام شناس را آوردیم تا بگوییم که خواندن نماز در مسجد برای زنان اشکالی ندارد .

و گفتیم که دسته ای از روایات نیز زنان را از رفتن به مسجد بازداشته اند ولی اکنون می خواهیم بدانیم چرا روایات می گویند خانه برای نماز زنان فضیلت بیشتر دارد ؟ از کتاب های روایی و فتاوای بعضی از فقهای شیعه و سنی استفاده می شود که درخانه نماز خواندن برای زنان از نماز خواندن در مسجد فضیلت بیشتر دارد .

اینک به تعدادی از این گونه روایات و فتاوا که مضمون همه آن ها یکی است دقت می کنیم .

رسول خدا (ص) فرمود : ((صلاه المراءه وحدها فی بیتها کفضل صلاتها فی الجمع خمسا و عشرین درجه)) . ((۶۰)) ((به تنهایی و درخانه نماز خواندن زن مثل نماز در جمع است در حالی که ۲۵ درجه فضیلت دارد)) . باز از آن حضرت است : ((ان مساجدالنساء البیوت , و صلاه المراءه فی بیتها افضل من صلاتها و صفتها وصلاتها فی صفتها اءفضل من صلاتها فی صحن دارها و صلاتها فی صحن دارها اءفضل من صلاتها فی سطح بیتها)) . ((۶۱)) ((بهترین مسجد زنان خانه است

, و نمـاز در خانه برتر از نماز او در ایوان است , و نمازاو در ایوان برتر از نمازش در حیاط خانه اش است , و نماز او در حیاط خانه برتر ازنمازش برپشت بام خانه است)) . امام صادق (ع) در این باره نیز فرمود : ((خیر مساجـد نسائکم البیوت)) . ((۶۲)) ((بهترین مساجـد برای زنـان شـما خـانه هـا است)) . هم چنین امام صادق (ع) فرمود : ((صـلاه المراءه فی مخـدعها افضل من صلاتها فی بیتها و صـلاتها فی بیتها افضل من صـلاتها فی الدار)) . ((۶۳)) ((نمـاز زن در اطاق عقبی (پسـتو) برتر از نماز او در اطاق جلویی است و نماز او در اطاق نشیمن برتر از نمازش در خانه اش است)) . ام سلمه از قول رسول خدا (ص) می گوید : ((خیر مساجـد النسـاء قعر بیوتهن)) . ((۶۴)) ((بهترین مساجـد برای زنـان اطاقهـای عقب خانه های آنان است)) . رسول خـدا (ص) به حضرت علی (ع) فرمود : ((یا علی ! لیس علی النساء جمعه و لا جماعه و لا اذان و لا اقامه)) . ((۶۵)) ای علی ! برای زنـان نمـاز جمعه و جماعت و اذان و اقامه نیست)) . صاحب مفتاح الکرامه در جمع آوری اقوال در این باره آورده است : هل شرعیه اتیـان المساجـد للرجـال خـاصه او لهم و للنسـاء ؟ فی نهـایه الاحکـام و کشف الالتباس هـذا الحکم یعنی اتیان المساجد مختص بالرجال دون النساء لانهن اءمره بالاستتار و فی (حاشیه المیسی) انما تستحب الفریضه فی المسجد فی حق

الرجـال اماالنسـاء فبيوتهن مطلقا و فى مجمع البرهان خبر يونس بن ضبيان يـدل على اختصاص فضـيله المسـجد بالرجال كما هو المـذكور فى الكتب والمشـهور بينهم و فى التـذكره يكره للنسـاء الاتيـان الى المساجـد و فى (الـدروس) للنساء الاختلاف اليها كالرجال وان كان البيت افضل و خصوصا لـذوات الهيئات و فى (النقليه) صـلوه المراءه فى دارها فى (الذكرى) الاقرب شـرعيه اتيان المساجد للنساء و فى موضع آخر من كشف الالتباس اءن صـلوه المراءه فى بيتها اءفضل من المسجد و فى (اللمعه والروضه) الافضل المسجدلغيرالمراءه او مطلقا بناء على اطلاق المسجد على بيتها و قالا اءيضا و مسجد المراءه بيتهابمعنى اءن صلاتها فيه اءفضـل من خروجهـا الى المسـجد اءو بمعنى كون صـلاتها فيه كالمسـجد فى الفضـيله فلاـ تفتقر الى طلبهـا بـالخروج و هـل هو كمسـجد مطلق اءو هو كماتريـد الخروج اليه فتخلف بحسـبه الظـاهر الثانى قلت : و من تتبع مباحث الجماعه والاوقات و مباحث الحيض والاسـتحاضه و غيرهـا ظهر له اءن الاصـحاب قـائلون بشـرعيه اتيـان المساجـد للنسـاء فينبغى التاءمـل فى محل النزاع)) . ((۶۶)) آيا رفتن به مسجد فقط براى مردان مشروع است يا براى زنان نيز جايز است ؟ در((نهايه الاحكام)) و ((كشف الالتباس)) اين امر مختص مردان شمرده شده است , نه زنان ,چون به زنان دستور پوشش و پنهان شدن داده شده است .

و در حاشـيه ((ميسـى)) آمده است : خواندن نماز در مسجد براى مردان مستحب است اما استحباب نماز در خانه براى زنان به طور مطلق ثابت است .

و در ((مجمع البرهان)) در خبر يونس بن ضبيان آمده : فضيلت رفتن به

مسجد برای مردان ثابت است نه برای زنان .

همان طوری که مشهور بین فقها هم همین است .

و علامه در ((تذکره)) می گوید : رفتن زنان به مسجد مکروه است .

ودر ((دروس)) می گوید : برای زنان رفتن به مساجد مستحب است , مثل مردان , اگرچه خانه برای زنان افضل است , خصوصا برای زنان جوان .

و در ((نفلیه)) آمده است : نماز زن بایددر خانه اش برپا شود .

و علامه در ((ذکری)) می گوید : نماز زن در خانه اش افضل از مسجداست .

و شهید اول و دوم در ((لمعه)) و ((روضه)) می گویند : بهتر این است که بگوییم مسجدبرای غیر زنان است یا این حکم به طور مطلق جاری است .

بنابراین که خانه برای زنان درحکم مسجد باشد .

و شهید اول و ثانی نیز در معنای ((مسجدالمراءه بیتها)) گفته اند : یعنی نماز خواندن زنان در خانه افضل از رفتن آن ها به مسجد است یا به این معنا است که فضیلت نماز زنان در خانه مثل مسجد است و نیازی به رفتن به مسجدنیست .

صاحب ((مفتاح الکرامه)) بعد از نقل اقوال می گوید : ((کسی که بحث احکام جماعت , اوقات , مباحث حیض , استحاضه و غیر آن ها را تتبع کند برایش روشن می شود که اصحاب قائل به شرعیت رفتن زنان به مسجد هستند .

بنابراین , سزاوار است در خصوص این موضوع دقت شود)) . شهید ثانی در لمعه آورده است : ((والافضل المسجد لغیرالمراءه او مطلقا بناء علی اطلاق المسجد علی بیتها بالنسبه الیها . . . و مسجد

المراءه بيتها بمعنى اءن صلاتها فيه اءفضل من خروجها الى المسجد اوبمعنى كون صلاتها فيه كالمسجد فى الفضيله فلا تفتقر الى طلبهابالخروج)) . ((۶۷)) ((بهتر آن است که رفتن به مسجد برای غیر زنان است یا این که بگوییم : خانه به طورمطلق ((مسجد)) زن است .

و معنای این که مسجد زن , خانه او است این است که نماز درخانه اش از رفتن او به مسجد برتر است یا به این معنا که اقامه نماز در خانه در فضیلت ,مثل مسجد است ونیازی به رفتن او به مسجد نیست)) . مرحوم سید محمد کاظم طباطبائی (قدس) در کتاب عروه الوثقی آورده است : ((صلاه المراءه فی بیتها افضل من صلاتها فی المسجد)) . ((۶۸)) ((نماز زن در خانه بهتر از نماز او در مسجد است)) . حضرت امام خمینی (قدس) در تحریرالوسیله آورده است : ((والافضل للنساء الصلاه فی بیوتهن , والافضل بیت المخدوع)) . ((۶۹)) ((برای زن ها نماز خواندن در خانه بلکه در صندوق خانه و اطاق عقب بهتراست)) .

پاسخ و بررسی دلایل افضلیت نماز در خانه برای زنان

از مجموع روایات گذشته می توان این گونه استفاده کرد که خواندن نماز در خانه نسبت به مسجد برای زنان بهتر است .

اما با تاءملی در این گونه روایات درمی یابیم که معمولا تلاش شده تا به نحوی به مسئله حجاب اسلامی اهمیت بدهند و به همین دلیل هم به نماز در خانه فضیلت داده اند .

اینک به چند پاسخ توجه کنید :

۱ این روایات حمل بر اهمیت حفظ حجاب می شود : دین مبین اسلام به مسئله حجاب و عفاف زنان جهت حفظ شخصیت

و ارزش آنهااهمیت فوق العاده ای قائل شده است .

خداوند در قرآن به زنان پیغمبر دستورهای خاصی داده است تا ارزش و احترام آنان محفوظ بماند .

خداوند می فرماید : ((یا نساء النبی لستن کاءحد من النساء ان اتقیتن فلاتخضعن بالقول فیطمع الذی فی قلبه مرض و قلن قولا معروفا)) . ((۷۰)) ((ای زنان پیامبر ! شما با زنان دیگر فرق دارید)) در این آیه خداوند از زنان رسول گرامی اسلام آغاز می کند و این یادآوری برای هرمسلمانی است که زن حرمت دارد و سزاوار نیست زنان خود را به نمایش بگذارند وموجب ترغیب نااهلان شوند .

زینت زن اگر برای خود و محرم او حفظ شود پاداشی ارزنده نزد خدا برای او در نظر گرفته شده و زنان باید بکوشند تا با خویشتنداری به آن پاداش دست یابند و خدا خواسته تا ارجمند باشند و جایگاه آنان برجا باشد .

پس این دستور فقط برای همسران و اهل بیت فرستاده خدا نیست .

وقتی زنان پیغمبر باید درخانه بمانند تا حرمت آنان خدشه دار نشود زنان هم چنین اند .

این جا که سفارش به خودداری از بیرون آمدن از خانه کرده به دلیل حفظ شئون اسلامی است .

اگر زنی بتواندخود را از دیدنامحرم بپوشاند و آنان را به گناه نیندازد و یا دیدگان خویش را از نگاه بیگانه فرو بندد, همان گونه که امام خمینی (قدس) نیز فرموده اشکال ندارد که سزاوارتراست به مسجد برود .

همانطور که در زمان رسول خدا (ص) زن ها با حفظ حجاب وپوشش اسلامی به نماز جماعت در مسجد حضور پیدا می کردند .

و یا در آیه ای دیگر

که بازهم دلیل این امر را بر حفظ پاکدامنی متمرکز نموده است : ((یا ایهاالنبی قل لازواجک و بناتک و نساء المؤمنین یدنین علیهن من جلابیبهن ذلک اءدنی اءن یعرفن فلا یؤذین)) . ((۷۱)) ((ای پیامبر ! به زنان و دختران خود و به زنان و مؤمنان بگو که چادر خود را بر خود فروپوشند .

این مناسب تر است تا شناخته شوند و مورد آزار قرار نگیرند)) . بنابراین , همان گونه که در این آیه اشاره شده , آزار نامحرم دلیل مهمی است که زن باحفظ حجاب و پوشش اسلامی از خانه خارج شود .

لذا با توجه به اهمیت حفظ حجاب ,بسیاری از فقها هم از روایات ((منع خروج زنان از خانه)) همین معنا را استنباط کرده اند .

امام خمینی (قدس) در این زمینه می فرماید : ((برای زنها نماز خواندن در خانه , بلکه در صندوق خانه و اطاق عقب بهتر است .

ولی اگر بتوانند کاملا خود را از نامحرم حفظ کنند بهتر است در مسجد نمازبخوانند .

)) ((۷۲)) در روضه المتقین در شرح روایت امام صادق (ع) که فرمود : ((خیر مساجد نسائکم البیوت)) آمده است : ((لانها اقرب الی عصمتهن و سترهن)) . ((۷۳)) ((نماز خواندن زنان در خانه به عصمت و عفاف آنان نزدیک تر است)) . در برخی از روایات نیز آمده است که زنان به منظور حفظ اهمیت حجاب و آداب اسلامی هنگام رفتن به مسجد از استعمال بوی خوش اجتناب کنند .

زینب یکی از همسران رسول خدا (ص) می گوید, پیامبر فرمود : ((اذا شهدت احداکن المسجد فلا تمس

طیبا)) . ((هنگامی که یکی از شما زنان قصد مسجد کرد نباید از بوی خوش استفاده کند)) . اگر کسی بگوید, چون برای زن بهتر است که در خانه نماز بخواند و روایات و آیات ونیز دیدگاه های دانشمندان بزرگ اسلامی هم گواه بر این است , دلیل استواری نخواهدبود, از این رو که , این برتری در روایت نمی تواند مانعی باشد برای ارزش نمازی که زن می تواند در مسجد بدست آورد .

و خانه اگر برای او سزاوارتر باشد, به همین اندازه هم بر نماز در مسجد یا شرکت در دعاها سفارش شده و اهمیت هر کدام در جای خودمحفوظ است .

و نیز به همین مقدار که بر کراهت رفتن زنان به مساجد در روایات اشاره شده , در برابر, روایات بسیاری هم برای بزرگ داشت آن عمل صحه گذاشته اند .

هم چنین اگر به حفظ شئون اسلامی از زنان را قرآن خواسته , به همین امر مهم برای مردان نیز سفارش شده است .

چنان که در احزاب آیه ۳۳ می فرماید : ((والحافظین فروجهم والحافظات والذاکرین اللّه کثیرا والذاکرات اعداللّه لهم مغفره واجرا عظیما)) . در این آیه هم به زنان و هم مردان سفارش شده شرم گاه خود را بپوشانند و هر کس بپوشاند پاداش خوبی خواهد گرفت پس باید گفت بر مسلمان است که خوددار باشد ودر مقابل وسوسه به زشتی ایستادگی نماید تا شرایط کامل آن عمل فراهم شود و به ثواب کامل دست یابد .

زن در این زمینه با مرد تفاوتی ندارد و هرگاه توانست کار مورد پسندخدا را به درستی و با شرایط کامل برآورده نماید پاداش

دارد و اجر خواهد گرفت , و گرنه به گناه و لغزش دچار خواهد شد .

بـا این که روایـاتی زنـان را از رفتن به جمعیت ها منع کرده انـد, اما رفت و آمـد زنان به مسـجد با رعایت عفت و حیا چه بسـا پسندیده و دارای فضیلت است .

ولی حضور ناسالم زنان در مساجـد و صـحنه های دیگر اجتماعی همین طور مردان هم نه تنها سـتایش نشده بلکه مورد مذمت قرار گرفته است .

لذا, رفتن به مسجد بستگی به انگیزه های درونی شخص دارد و این فرقی ندارد که برای زنان باشد یا مردان .

برای روشن تر شـدن این معنا به روایتی که از امام باقر یا صادق (ع) به دست ما رسـیده دقت کنیـد : ((عن احـدهما (ع) قال : دخل رجلان المسجد, احدهما عابد والاخر فاسق .

فخرجا من المسجد والفاسق صديق والعابد فاسق و ذالك انه يدخل العابد المسجد مدلا بعبادته يدل بها فتكون فكرته فى ذالك و تكون فكره الفاسق فى التندم على فسقه و يستغفرالله عزوجل مما صنع من الذنوب . . .)) . ((۷۴)) امام باقر یا صادق (ع) می فرماید : دو مرد که یکی عابد و یکی فاسق بود به مسجدداخل شدند .

هنگام بیرون رفتن از مسجد, فاسق راستگو عابد بدکار گشته بود, زیراعابد بر آن بود که گریه و زاری خود را به دیگران نشان دهـد (ریا کند), ولی فاسق دراندیشه گریز و رهایی از فسق خود بود و طلب آمرزش او به خاطر گناهانش بود)) . بنابراین , آن چه مهم است , داشتن انگیزه های الهی و اخلاص در عمل است .

اگر

زن یا مردی با انگیزه های فاسد عملی را انجام دهد نه تنها موجب ثواب نیست , بلکه به اعمال نیک دیگر او نیز زیان رسانده است .

۲ اهمیت و لزوم مصونیت زن از هر گونه تعرض : از جمله جواب هایی که می توان به روایات منع خروج زنان به مسجد داد این است که : این سخنان از معصومین (ع) به این علت بیان شده که عده ای از افراد بر سر راه هامی نشستند و زنان را مورد آزار و تعرض خود قرار می دادند و ائمه معصومین (ع) نیزجهت مصونیت زنان از هرگونه تعرض , توصیه برماندن در خانه نمودند .

در شاءن نزول آیه شریفه ((یا ایهاالنبی قل لازواجک و بناتک و نساءالمؤمنین یدنین علیهن من جلابیبهن ذالک ادنی ان یعرفن فلا یؤذین و کان اللّه غفورارحیما)) . ((۷۵)) ای پیامبر ! به زنان و دختران خود و زنان مؤمنان بگو که روسری های بلند خود را برخویش فرو افکنند .

این کار برای اینکه شناخته شوند و مورد آزار قرار نگیرند مناسب تراست خداوند همواره آمرزنده و مهربان است)) . آمده است : ((گروهی از منافقان , اوایل شب که هوا تاریک می شد در کوچه ها و معابر مزاحم زنانی که جهت اقامه نماز به مسجد می رفتند می شدند .

خداوند این آیه را نازل فرمود وبه رسول خدا (ص) دستور داد که به همسران و دختران خویش و زنان مؤمنین بگوید که بدون جلباب و روسری از خانه خارج نشوند)) . ((۷۶)) بنابراین , وجود عدم امنیت در جامعه و اهمیت و لزوم مصونیت زن

از هر گونه تجاوز,اسلام دستور به حفظ حجاب و پوشش داده است .

علامه شـهید مطهری در کتاب ارزشـمند ((مسـئله حجاب)) در این باره آورده و پاسـخ آن کسانی که علت حجاب و پیدایش آن را زیر سؤال برده اند, داده است .

ایشان در بخشی از سخنان خویش آغاز پیدا شدن حجاب را این گونه بیان می کنند .

((مسـلما حجاب های افراطی و عقایـد افراطی درباره پوشـیدن زن معلول همین نوع جریان های تاریخی است . . . پس این دعا که در عصر ما امنیت ناموسی کامل در جهان برقرار است و صاحبان نوامیس باید از این نظر خاطرشان جمع باشد یاوه ای بیش نیست)) . ((۷۷)) ۳ عمومیت روایات : گذشته از دلایلی که تاکنون بدان استناد شد, روایات زیادی از طریق ائمه معصومین (ع) به ما رسیده است , مبنی بر این که مسجد متعلق به تمام مردم اعم از زن و مردهست .

با کمی دقت در روایات ذیل , زمینه مناسب تری را فراهم می کنـد و میان مرد و زن هیـچ گونه تفاوتی قائل نشده اند, چرا که واژه هایی مانند, مؤمن , متقین , منع نکردن و جزآن , اختصاص به گروهی ندارد و برای عموم مسلمانان است .

به روایات زیر دقت کنیـد : رسول خـدا (ص) طی حـدیثی فرمودنـد : ((المسـجد بیت کل مؤمن)) . ((۷۸)) ((مسجد خانه هر مؤمنی است)) . آن حضـرت در حدیث دیگری مسـجد را خانه همه متقین و پرهیزکاران دانسته وفرموده است : ((ان المساجد بیوت المتقین)) . ((۷۹)) ((مساجد خانه های پرهیزکاران است)) . حضرت علی

(ع) در مورد همسایه مسجد فرموده است : ((لا صلاه لجار المسجد الا ان یکون له عذر او به عله , فقیل : و من جارالمسجد یاامیرالمؤمنین ؟ قال : من سمع النداء)) . ((۸۰)) ((نماز همسایه مسجد در خانه نماز کامل و تمام نیست جز این که عذری داشته باشد .

از امیرالمؤمنین (ع) سؤال شد که همسایه مسجد چه کسی است ؟ فرمود : کسی که صدای اذان را بشنود)) . لذا, روایاتی که با کلمه ((من)) , ((متقین)) , ((مؤمن)) و امثال این واژه ها شروع شده دلالت بر عموم می کند .

به انضمام روایاتی که می گویند اگر زنان جهت رفتن به مسجد اجازه و اذن خواستندآنان را محروم نکنید .

رسول خدا (ص) فرمود : ((اذا استاءذنت اءحدکم امراءته الی المسجد فلا یمنعها)) . ((۸۱)) ((هرگاه همسر یکی از شما برای رفتن به مسجد, اذن خواست نباید مانع وی شوید)) . ((۸۲)) اینگونه روایات باعث شده که بعضی از فقها در مورد افضل بودن نماز در خانه نسبت به نماز در مسجد برای زنان تردید نمایند .

حضرت امام خمینی (قدس) در این باره فرموده است : ((اگر (زنان) بتوانند کاملا خود را از نامحرم حفظ کنند بهتر است در مسجد نمازبخوانند)) . ((۸۳)) و یا حضرت آیه اللّه مکارم شیرازی می گویند : ((برای زن ها بهتر آن است که نماز را در خانه بخوانند ولی اگر خود را از نامحرم به خوبی حفظ کنند بهتر است در مسجد بخوانند)) . ((۸۴)) هم چنین شهید در دروس می گوید : ((یستحب للنساء

الاختلاف الیها کالرجال و ان کان البیت اءفضل)) . ((۸۵)) ((رفتن به مسجد برای زنان مستحب است مانند مردان , گر چه خانه بهتراست)) . صاحب مفتاح الکرامه بعد از نقل اقوال در این زمینه می گوید : ((و من تتبع مباحث الجماعه والاوقات و مباحث الحیض والاستحاضه و غیرها, ظهرله اءن الاصحاب قائلون بشرعیه اتیان المساجد للنساء فینبغی التاءمل فی محل النزاع)) . ((۸۶)) ((کسی که مباحث احکام جماعت و اوقات و مباحث حیض و استحاضه و غیره را تتبع کند روشن می شود که اصحاب قائل به شرعیت رفتن زنان به مساجد هستند لذا سزاواراست در محل نزاع تاءمل شود)) . ((۸۷)) ۵ حضور زنان در مسجد, احیای شعائر الهی .

از آنجایی که مسجدیکی از علائم و شعائر دین مقدس اسلام شمرده می شود ائمه اطهار (ع) تاءکید و تشویق فوق العاده ای نسبت به رفت و آمد به مساجد و حضور مستمردر آن کرده اند .

چون بزرگداشت شعائر آسمانی و گرامی داشتن آیین دینی نشانه دین داری و پای بندی به مقدسات آن است .

و این مطلبی است که شامل بسیاری از باورهای دینی می شود که از آن دسته است مسجد و روزه داری و روزهای ویژه ای مانند عیدها وجز آن که امام خمینی آن ها را ((یوم اللّه)) می خوانند : حضرت امام خمینی (قدس) کرامت و برتری این اماکن را این گونه بیان می کنند : ((در شرع مقدس اسلام بسیار سفارش شده است که نماز را در مسجد بخوانند و بهتراز همه مسجدها, مسجدالحرام است و بعد از آن مسجد

پیغمبر (ص) و بعد مسجدکوفه و بعد از آن مسجد بیت المقدس و بعد از مسجد بیت المقدس , مسجد جامع هرشهر و بعد از آن , مسجد محله و بعد از مسجد محله , مسجد بازاراست)) . ((۸۸)) مسجد به فرموده رسول گرامی اسلام (ص) خانه خدا, ((۸۹)) انوار الهی , ((۹۰)) جایگاه پیامبران ((۹۱)) و نیز بوستان بهشتی (ع) شمرده شده است , بهترین مصادق شعائر الهی است .

ارج نهادن به این شعائر به فرموده قرآن نشان دهنده پرهیزگاری است .

((و من یعظم شعائراللّه فانها من تقوی القلوب)) . ((۹۲)) ((و هر کس شعائر الهی را بزرگ دارد, این کار نشانه تقوای دلهاست)) . به همین خاطر است که خداوند در قرآن کریم جلوگیری کردن از یاد خدا در مسجدرا ظلم شمرده و فرموده است : ((و من اظلم ممن منع مساجد اللّه ان یذکر فیها اسمه و سعی فی خرابها . . .)) . ((۹۳)) ((چه کسی ظالم تر و ستم کارتر از آن که از بردن نام خدا در مسجد جلوگیری کند و درخراب کردن آن سعی و کوشش کند)) . ((۹۴)) علاوه بر این که احترام به مسجد نشان از تقوا است و بازداشتن از ذکر خدا ستم گری شمرده شده , اگر کسی به مسجد احترام هم نکند, یعنی لفظی که حاکی از سبک شمردن مسجد باشد, بر زبان براند, به نظر امام صادق (ع) ملعون است .

((ملعون , ملعون , من لم یوقر المسجد)) . ((۹۵)) و هم چنین شکستن حرمت مسجد از گناهان کبیره است .

چون مکانی که شعائر

الهی و از محرمات دینی محسوب می شود احترام و حرمت آن واجب است .

شهید محراب حضرت آیه اللّه دستغیب در کتاب ((گناهان کبیره)) تحت عنوان ((هتك مساجد)) آورده است : ((هر مکانی که بوسیله مسلمان و به نام مسجد بنا شود, شیعه باشد یا از سایرفرقه های اسلامی , رعایت حرمت آن واجب و اهانت و هتك آن , مانند خراب کردن یاآلوده ساختن آن به نجاست , گناه کبیره است نزد هر دین داری , به طوری که نزدش بدیهی است که مسجد به حضرت آفریدگار نسبت دارد .

و ان المساجدللّه ((۹۶)) و اهانت به آن اهانت به خدا است .

((۹۷)) بر این اساس , حضور زنان در مساجد برای انجام فرایض دینی مصداق تعظیم وبزرگداشت مساجد است و محروم کردن آنان از این فیض بزرگ یکی از اقسام هتك وبی احترامی است و در نوع خود بزرگ ترین ستم است .

پی نوشتها

۱- وسائل ۵: ۳۴/۹۵۲۱ .

۲- وسائل ۲: ۸۱۷/۳۲۲۷ .

۳- تحریر وسیله ۱: ۴۸۵۴۸۷ .

۴- صحیح بخاری ۷: ۴۳

۵- وسائل ۱: ۳۷۶ .

۶- ((و کذالک جعلناکم امه وسطا)) بقره ۲: ۱۴۳ .

۷- وسائل ۳: ۴۸۲/۶۳۲۷ .

۸- در مورد ثواب رفتن به مسجد, رجوع شود به کتاب ((مسجد در آیینه قرآن و روایات)) اثر

۹- نور ۲۴: ۳۰۳۱ .

۱۰- احزاب ۳۳: ۵۹ .

۱۱- وسائل ۳: ۸۶/ , بحار ۷۷: ۸۶ .

۱۲- صحیح بخاری ۲:۴۰۸/۸۲۳ .

۱۳- صحیح بخاری ۲: ۴۰۷/۸۱۸ .

۱۴- اللؤلو و المرجان ۱: ۱۳۷/باب ۴۰ .

۱۵- اعراف ۷: ۳۱ .

۱۶- عروه الوثقی ۱:۴۲۶ .

۱۷- مجمع البیان ۱: ۴۱۲ .

۱۸- صحیح مسلم ۴: ۱۶۲ .

۱۹- سنن ابی داود ۱: ۱۵۶/۵۷۱ .

۲۰- سنن

ابی داود ۱: ۵۷۱ .

۲۱- کافی ۵: ۵۱۸ .

۲۲- سنن ابی داود ۲: ۶۵۸ .

۲۳- عروه الوثقی , طباطبائی , سیدمحمد کاظم , مؤسسه الاعلمی , بیروت , ص ۶۰۷ , کتاب النکاح ,

۲۴- احزاب ۳۳: ۳۲ .

۲۵- تحف العقول , ص ۲۵ .

۲۶- وسائل ۳:۵۰۷ .

۲۷- وسائل ۳: ۴۹۳ .

۲۸- ان بیوتی فی الارض المساجد.(وسائل ۳: ۵۵۷/۱) .

۲۹- المساجد انوار اللّه .(مستدرک وسائل ۳:۴۴۸/۲۰) .

۳۰- المساجد سوق من الاسواق الخره .(مستدرک وسائل ۳:۳۶۱/۱۴) .

۳۱- نور ۲۴: ۳۶ .

۳۲- جن ۷۲: ۱۸ .

۳۳- مجمع البیان ۵: ۳۷۲ .

۳۴- اعراف ۷:۲۹ .

۳۵- بحار ۷۷: ۸۶, وسائل ۳:۸۶ .

۳۶- وسائل ۳: ۴۹۲/۶۳۶۲ .

۳۷- وسائل ۳: ۴۸۰/۶۳۲۱, من لایحضره الفقیه ۱:۲۳۷/۷۱۳ .

۳۸- رساله توضیح المسائل , آیه اللّه مکارم شیرازی , مساءله ۸۱۷ .

۳۹- وسائل ۳: ۴۸۱/۶۳۲۲ .

۴۰- وسائل ۳: ۴۸۱/۶۳۲۲ .

۴۱- وسائل ۳: ۴۸۲/۶۳۲۷ .

۴۲- ((و نحن اقرب اليه من حبل الوريد)) (ق ۵۰:۰۱۶) .

۴۳- داستانها و پندها, ج۹ , ص ۵۸ .

۴۴- وسائل ۳: ۴۸۰/۶۳۱, من لايحضره الفضيه /: ۲۳۷/۷۱۳ .

۴۵- وسائل ۴: ۱۱۱۶/۸۷۴۸ .

۴۶- وسايل شيعه , شيخ حر عاملى , ج۴ , ص ۱۱۴۳, حديث ۸۸۵۸, باب ۳۸ از ابواب دعا .

۴۷- اصول كافى , باب اجتماع در دعا, ح۳ .

۴۸- وسائل ۵: ۴۷/۱۱۰۷۱ .

۴۹- المسند الجامع ۶:۲۲۷/۴۲۶۹ .

۵۰- وسائل ۵: ۴۱۳/۱۰۸۵۸ و ۱۰۸۶۱ .

۵۱- احزاب ۳۳: ۵۹ .

۵۲- تبيان ۸: ۳۶۱ .

۵۳- مجمع البيان ۴: ۳۷۰ .

۵۴- سنن ابى داود ۱: ۱۵۵/۵۶۵ و ۵۶۶ و ۵۶۷ .

۵۵- همان , حديث ۵۶۸ .

۵۶- كنزالعمال ۱۱: ۶۷۷/۲۰۸۷۲ .

۵۷- همان , حديث ۲۰۸۷۳ .

۵۸- صحيح بخارى ۲: ۴۰۶/باب ۵۵۵ و ۵۵۸, صحيح مسلم ۴: ۱۶۱ .

۵۹-

صحيح مسلم ۴: ۱۶۱ .

۶۰- وسائل ۵: ۲۳۷/۶۴۳۵ , بحار ۸۰: ۳۷۱/۳۱ .

۶۱- من لا يحضره الفقيه ۱: ۳۷۴/۱۰۸۸ .

۶۲- وسائل ۵: ۲۳۷/۶۴۳۲ و ۶۴۳۴, من لا يحضره الفقيه ۱: ۲۳۸/۷۱۸, بحار ۸۰: ۳۷۱/۳۲ .

۶۳- وسائل ۵: ۲۳۶/۶۴۳۱, من لا يحضره الفقيه۱ : ۳۹۷/۱۱۷۹ .

۶۴- اعلام الساجد باءحكام المساجد, ص ۳۰۹ .

۶۵- بحار ۸۵: ۱۲۶/۳ .

۶۶- مفتاح الكرامه , ج۲ ص ۲۲۸۲۲۹ .

۶۷- لمعه ۱: ۶۳ .

۶۸- عروه الوثقى ۱: ۴۲۶ .

۶۹- تحريرالوسيله ۱: ۱۵۲ .

۷۰- احزاب ۳۳: ۳۳ .

۷۱- احزاب ۳۳: ۵۹ .

۷۲- رساله توضيح المسائل , مساءله ۸۹۴ .

۷۳- روضه المتقين فى شرح من لايحضره الفقيه , محمد تقى مجلسى , ج۲ , ص ۱۰۷ .

۷۴- وسائل ۱: ۷۶/۲۴۳.علل مشاهده شود.

۷۵- احزاب ۳۳: ۵۹ .

۷۶- مجمع البيان ۴: ۳۷۰, تفسير قمى ذيل آيه شريفه .

۷۷- رجوع شود به كتاب ((مساءله حجاب)), مطهرى , مرتضى , صفحات ۴۵۵۰ .

۷۸- كنزالعمال ۷: ۶۵۰/۲۰۷۳۶ .

۷۹- کنزالعمال۷ : ۶۵۰/۲۰۷۳۷ , مستدرک وسائل ۳: ۳۵۹ و ۵۵۴ .

۸۰- بحار ۸۳: ۳۷۹ .

۸۱- صحیح بخاری ۲: ۴۰۶/ باب ۵۵۵ و ۵۵۸, صحیح مسلم ۴: ۱۶۱ .

۸۲- در این زمینه رجوع شود به بحث ((حکم اجازه خواستن زنان جهت رفتن به مسجد)).

۸۳- رساله توضیح المسائل , مساءله ۸۹۳ .

۸۴- رساله توضیح المسائل , مساءله ۸۱۷ .

۸۵- مفتاح الکرامه ۲: ۲۲۸ .

۸۶- مفتاح الکرامه ۲: ۲۲۹ .

۸۷- رساله توضیح المسائل , مساءله ۸۹۳ .

۸۸- ساله توضیح المسائل , مساءله ۸۹۳

۸۹- ((ان بیوتی فی الارض المساجد)) وسایل ۱: ۲۶۸ .

۹۰- ((المساجد انوارالله)). کنزالعمال ۷: ۴۴۸, مستدرک وسائل ۳: ۴۴۷ .

۹۱- ((المساجد مجالس الانبیاء.)) مستدرک وسائل ۳: ۳۱۳ و ۳۵۹ .

۹۲-

حج ۲۲: ۳۲ .

۹۳- بقره ۲: ۱۱۴ .

۹۴- رجوع شود به کتاب ((مسجد در آیینه قرآن و روایات)) اثر نگارنده , ص ۱۶۲۱ .

۹۵- جامع الاحادیث ۴: ۴۵۲ .

۹۶- جن ۷۲: ۱۸ .

۹۷- گناهان کبیره۲ : ۴۱۴ .

درباره مرکز

بسمه تعالی

هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ

آیا کسانی که می‌دانند و کسانی که نمی‌دانند یکسانند ؟

سوره زمر/ ۹

مقدمه:

موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان، از سال ۱۳۸۵ هـ.ش تحت اشراف حضرت آیت الله حاج سید حسن فقیه امامی (قدس سره الشریف)، با فعالیت خالصانه و شبانه روزی گروهی از نخبگان و فرهیختگان حوزه و دانشگاه، فعالیت خود را در زمینه های مذهبی، فرهنگی و علمی آغاز نموده است.

مرامنامه:

موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان در راستای تسهیل و تسریع دسترسی محققین به آثار و ابزار تحقیقاتی در حوزه علوم اسلامی، و با توجه به تعدد و پراکندگی مراکز فعال در این عرصه و منابع متعدد و صعب الوصول، و با نگاهی صرفا علمی و به دور از تعصبات و جریانات اجتماعی، سیاسی، قومی و فردی، بر مبنای اجرای طرحی در قالب « مدیریت آثار تولید شده و انتشار یافته از سوی تمامی مراکز شیعه» تلاش می نماید تا مجموعه ای غنی و سرشار از کتب و مقالات پژوهشی برای متخصصین، و مطالب و مباحثی راهگشا برای فرهیختگان و عموم طبقات مردمی به زبان های مختلف و با فرمت های گوناگون تولید و در فضای مجازی به صورت رایگان در اختیار علاقمندان قرار دهد.

اهداف:

۱.بسط فرهنگ و معارف ناب ثقلین (کتاب الله و اهل البیت علیهم السلام)

۲.تقویت انگیزه عامه مردم بخصوص جوانان نسبت به بررسی دقیق تر مسائل دینی

۳.جایگزین کردن محتوای سودمند به جای مطالب بی محتوا در تلفن های همراه ، تبلت ها، رایانه ها و ...

۴.سرویس دهی به محققین طلاب و دانشجو

۵.گسترش فرهنگ عمومی مطالعه

۶.زمینه سازی جهت تشویق انتشارات و مؤلفین برای دیجیتالی نمودن آثار خود.

سیاست ها:

۱.عمل بر مبنای مجوز های قانونی

۲.ارتباط با مراکز هم سو

۳.پرهیز از موازی کاری

۴.صرفا ارائه محتوای علمی

۵.ذکر منابع نشر

بدیهی است مسئولیت تمامی آثار به عهده ی نویسنده ی آن می باشد .

فعالیت های موسسه :

۱.چاپ و نشر کتاب، جزوه و ماهنامه

۲.برگزاری مسابقات کتابخوانی

۳.تولید نمایشگاه های مجازی: سه بعدی، پانوراما در اماکن مذهبی، گردشگری و...

۴.تولید انیمیشن، بازی های رایانه ای و ...

۵.ایجاد سایت اینترنتی قائمیه به آدرس: www.ghaemiyeh.com

۶.تولید محصولات نمایشی، سخنرانی و...

۷.راه اندازی و پشتیبانی علمی سامانه پاسخ گویی به سوالات شرعی، اخلاقی و اعتقادی

۸.طراحی سیستم های حسابداری، رسانه ساز، موبایل ساز، سامانه خودکار و دستی بلوتوث، وب کیوسک، SMS و...

۹.برگزاری دوره های آموزشی ویژه عموم (مجازی)

۱۰.برگزاری دوره های تربیت مربی (مجازی)

۱۱. تولید هزاران نرم افزار تحقیقاتی قابل اجرا در انواع رایانه، تبلت، تلفن همراه و... در ۸ فرمت جهانی:

۱.JAVA

۲.ANDROID

۳.EPUB

۴.CHM

۵.PDF

۶.HTML

۷.CHM

۸.GHB

و ۴ عدد مارکت با نام بازار کتاب قائمیه نسخه :

۱.ANDROID

۲.IOS

۳.WINDOWS PHONE

۴.WINDOWS

به سه زبان فارسی ، عربی و انگلیسی و قرار دادن بر روی وب سایت موسسه به صورت رایگان .

درپایان :

از مراکز و نهادهایی همچون دفاتر مراجع معظم تقلید و همچنین سازمان ها، نهادها، انتشارات، موسسات، مؤلفین و همه

بزرگوارانی که ما را در دستیابی به این هدف یاری نموده و یا دیتا های خود را در اختیار ما قرار دادند تقدیر و تشکر می نماییم.

آدرس دفتر مرکزی:

اصفهان -خیابان عبدالرزاق - بازارچه حاج محمد جعفر آباده ای - کوچه شهید محمد حسن توکلی -پلاک ۱۲۹/۳۴- طبقه اول

وب سایت: www.ghbook.ir

ایمیل: Info@ghbook.ir

تلفن دفتر مرکزی: ۰۳۱۳۴۴۹۰۱۲۵

دفتر تهران: ۸۸۳۱۸۷۲۲ ـ ۰۲۱

بازرگانی و فروش: ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹

امور کاربران: ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹

مرکز تحقیقات رایانه‌ای
قائمیه
اصفهان
www
برای داشتن کتابخانه های‌تخصصی
دیگر به سایت این مرکز به نشـــانی
www.Ghaemiyeh.com
www.Ghaemiyeh.net
www.Ghaemiyeh.org
www.Ghaemiyeh.ir
مراجعه و برای سفارش با ما تماس بگیرید.
۰۹۱۳ ۲۰۰۰ ۱۰۹